

การพัฒนาแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 13

The Development of Quality Assurance Administration Model in the Basic Educational
Institutions under Primary Educational Service Area in
Government Inspectorate Area 13

สง่า จันทริวิเศษ* สมบูรณ์ ตันยะ** และ สงวนพงศ์ ชวนชม***

นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล**,***

Sanga Chanwiset* Somboon Tanya** and Sanguanpong Chuanchom***

Ph.D. Candidate in Educational Administration, Vongchavalikul University*

Assistant Profess Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University**,***

Corresponding author E-mail: phongumpai.9494@gmail.com

(Received: January 30 2022, ; Revised: February 15, 2022; Accepted: March 2, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) เพื่อตรวจสอบความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีขั้นตอนการวิจัย ได้แก่ 1) ศึกษาสภาพการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ 8 แห่ง โดยเลือกแบบเจาะจง จังหวัดละ 2 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูหัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน รวม 16 คน เก็บข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 2) พัฒนารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และประเมินความเหมาะสมของรูปแบบด้วยวิธีสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน และ 3) ตรวจสอบความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยกลุ่มตัวอย่าง 102 คน ด้วยการสุ่มตามระดับชั้นในเขตพื้นที่การศึกษา 17 เขต เขตละ 3 แห่ง ตามขนาดสถานศึกษาเล็ก กลาง และใหญ่

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการวางแผน การจัดการนำและการควบคุมองค์การสำหรับการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.88) มีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.81) และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.70)

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหารการประกันคุณภาพภายใน, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This research objectives 1) to study the condition of quality assurance administration within basic education institutions; 2) to develop a model for quality assurance administration within basic education institutions; and 3) to examine the usefulness and feasibility of the developed model. The research processes were 1) to study the condition of quality assurance administration within 8 educational

institutions with best practices by selecting 2 specific places in each province, a total of 16 informants who were school directors and heads of internal quality assurance provided the information through the structured interview; 2) to develop the quality assurance administration model in basic education institutions and assess its suitability by group discussions consisting of 7 experts; 3) to validate the usefulness and feasibility of model, the samples were 102 people obtained by stratified random sampling in 17 educational areas, 3 in each district according to the size of schools

The results showed that 1) The condition of quality assurance administration within basic education institutions was planned, organized implementation and organizational control for using in the administration of quality assurance in basic education institutions; 2) Quality assurance management model within basic education institutions under the Office of Primary Educational Service Area in the 13th Administrative Inspectorate Area that was developed was appropriate at the highest level ($\bar{X} = 4.88$) and was helpful at the highest level ($\bar{X} = 4.81$) and the possibility was highest level ($\bar{X} = 4.70$).

Keywords: Model, Internal Quality Assurance Administration, The Basic Educational Institutions

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพปัญหาของการบริหารการประกันภายในสถานศึกษา จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอนระดับปฐมวัย ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน 942 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.25 การเปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพภายนอกสองและรอบสาม พัฒนาการคงที่ ร้อยละ 41.62 สถานศึกษาที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษา ไม่รับรองมาตรฐาน 12,465 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 37.96 ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกทั้งสามรอบ ส่วนใหญ่มีผลการประเมินลดลง 2 ระดับ ร้อยละ 30.35 คงที่ ร้อยละ 12.73 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษา ยังมีการนำกระบวนการวางแผน การดำเนินงาน การติดตามตรวจสอบงานและการพัฒนางานอยู่ในระดับต่ำ ประกอบกับผลการประเมินรอบสี่ ได้สะท้อนปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานประกันคุณภาพในสถานศึกษา เกิดจากการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่มีอุปสรรค ได้แก่ ขาดการวางแผนงานที่สัมพันธ์กับสภาพปัญหาของสถานศึกษา การจัดองค์กรไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการนำองค์กรและการควบคุมกำกับติดตามการดำเนินงาน การสื่อสารที่คลาดเคลื่อน กลไกขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ แผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ไม่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การนำแผนงานสู่การปฏิบัติไม่เป็นรูปธรรม กำหนดบทบาทหน้าที่บุคลากรในองค์กรไม่ชัดเจน ขาดการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษา ตลอดจนขาดการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2558) และจากการศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า มีสถานศึกษาบางแห่งไม่มีการเตรียมการด้านข้อมูล เอกสาร หลักฐาน ร่องรอยการดำเนินงานอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด เมื่อศึกษาในรายละเอียดถึงสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ปรากฏข้อเท็จจริงว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจำนวนมากมีผลการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาไม่เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดำเนินการต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของประเทศ ปัญหาดังกล่าวเกิดจากขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารการประกันคุณภาพสถานศึกษาและการใช้ผลจากการประเมินและตรวจสอบกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา รวมถึงสถานศึกษามีการบริหารการประกัน

คุณภาพไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2, 2562) รวมถึงข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ควรให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาโดยพิจารณาถึงความแตกต่างทั้งด้านบริบทและขนาดของสถานศึกษา ควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านครู หลักสูตร เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ระบบการประเมิน ทดสอบ วัดผล และการบริหารจัดการที่ชัดเจนพร้อมกับการกำกับติดตามนโยบายเป็นระยะ โดยต้องจัดทำคู่มือเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมุ่งยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นำเทคนิควิธีสอนและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสม ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมิน ควรมีการประเมินภายในและประเมินภายนอกควบคู่กัน โดยปรับวิธีการที่ไม่สร้างภาระให้สถานศึกษา ควรเป็น การประเมินทางออนไลน์ โดยดูเอกสารทางออนไลน์ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2558) จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องมีการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยใช้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับบริบท พื้นที่ สภาพปัจจุบันปัญหาของสถานศึกษา สำหรับเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาต่อไป

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 เพื่อเป็นเครื่องมือของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้รับผิดชอบงานประกันสำหรับนำไปใช้ดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สามารถบริหารการประกันภายในสถานศึกษาที่มีบริบท ทั้งด้านภูมิศาสตร์ ภูมิสังคม ขนาดสถานศึกษา การบริหารจัดการ และเป้าหมายผลผลิตที่แตกต่างกัน ซึ่งรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางการบริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้วิธีการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ในกระบวนการวางแผน การจัดการองค์กร การนำองค์กรและการควบคุมองค์กร สำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษา การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษามีความพร้อมสูงสุดในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทุกด้าน รวมถึงการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้เพื่อเป็นแนวทางการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพจะส่งผลนำไปสู่การบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็ประโยชน์สูงสุดแก่คุณภาพนักเรียน คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ตลอดจนสถานศึกษาได้รับการยอมรับการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจากกลุ่มผู้รับบริการทางการศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี
- 2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13
- 2.3 เพื่อตรวจสอบความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 13 ที่พัฒนาขึ้น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 มีการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13

3.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.2 สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดละ 2 แห่ง รวมผู้ให้ข้อมูล 16 คน จากนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิเคราะห์ แนวทางการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อใช้ในการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13

3.2 ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13

3.2.1 จัดทำร่างรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในตรวจราชการที่ 13 จากการศึกษาเอกสารและสังเคราะห์ข้อมูลศึกษาสภาพการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 ในขั้นตอนที่ 1

3.2.2 ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบที่พัฒนาขึ้นด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย 7 คน รวบรวมข้อมูลวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลค่าและปรับปรุงพัฒนารูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.3 ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13

3.3.1 ตรวจสอบรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยการสอบถามความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ ของรูปแบบจากสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 17 เขต ของเขตตรวจราชการที่ 13 จำนวน 51 แห่ง โดยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ได้ศึกษารูปแบบ รวม 102 คน

3.3.2 รวบรวม วิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลค่าความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ และสรุปผลการพัฒนารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาศาถาการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13

ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ในกระบวนการวางแผน มีการทำงานเป็นกลุ่ม มอบหมายภารกิจบุคลากร วางแนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาชัดเจนครอบคลุมมาตรฐาน ในกระบวนการจัดองค์กร มีการมอบหมายงาน จัดทำรายงานผล โดยวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษา พัฒนาเครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานตลอดจนสนับสนุนปัจจัยในการประเมินคุณภาพการศึกษา ในกระบวนการนำองค์กร ผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการ มีวิสัยทัศน์ สร้างแรงจูงใจ เป็นแบบอย่างที่ดี และในกระบวนการควบคุมองค์กร มีการกำหนดค่าเป้าหมายโครงการ กิจกรรม มอบหมายผู้รับผิดชอบจัดระบบการประเมินครอบคลุมมาตรฐานการศึกษา กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ทบทวนกิจกรรมที่ไม่บรรลุเป้าหมายและรายงานผลการประเมินตนเอง เผยแพร่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับทราบ

ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ในกระบวนการวางแผน แต่งตั้งและมอบหมายภารกิจบุคลากร จัดทำข้อมูลสารสนเทศในการสร้างเครื่องมือในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา กำหนดระยะเวลาติดตาม การดำเนินงานตลอดปีการศึกษา ในกระบวนการจัดองค์กร มอบหมายงานบุคลากรร่วมกำหนดค่าเป้าหมาย ตัวชี้วัดคุณภาพ การศึกษา จัดทำข้อมูลสารสนเทศ กำหนดเกณฑ์การประเมิน พัฒนาเครื่องมือติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีการสนับสนุน กำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในกระบวนการนำองค์กร ผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการ มีวิสัยทัศน์ เป้าหมายชัดเจน มีทักษะสร้างแรงจูงใจ เป็นแบบอย่างที่ดี ร่วมวางแผนติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนางาน และกระบวนการควบคุมองค์กร กำหนดค่า เป้าหมาย จัดการควบคุมเชิงระบบ มอบหมายผู้รับผิดชอบติดตาม ตรวจสอบ แผนงานโครงการ กิจกรรม ติดตามและ มีการรายงานผล การติดตามโครงการ กิจกรรมและทบทวนแผนงาน กิจกรรมที่ไม่บรรลุเป้าหมายคุณภาพการศึกษา

ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในกระบวนการวางแผน มีการสร้างจิตสำนึกการทำงานเป็นกลุ่ม จัดข้อมูลสารสนเทศเป็นระบบ วิเคราะห์องค์กร จัดทำประกาศค่ามาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบท สถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนและมีกลไกในการขับเคลื่อนโครงการ กิจกรรม ในกระบวนการ จัดองค์กรกำหนดมาตรฐานสอดคล้องกับคุณภาพการศึกษาระดับสถานศึกษา ระดับชาติ กำหนดโครงสร้างบริหารชัดเจน เน้นการกระจายอำนาจ สนับสนุน กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการสถานศึกษา ในกระบวนการนำองค์กร ผู้บริหาร มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ขับเคลื่อนงานคุณภาพการศึกษาชัดเจน มีทักษะการจูงใจ เป็นแบบอย่างที่ดี มีสมรรถนะสูง ใช้เทคโนโลยีข้อมูลสารสนเทศออกแบบ สร้างสรรค์ สื่อสาร ในกระบวนการควบคุมองค์กร กำหนดค่าเป้าหมายของแผนงาน ชัดเจน มอบหมายผู้รับผิดชอบติดตาม ตรวจสอบ แผนงาน โครงการ ดำเนินการควบคุมคุณภาพการศึกษาเชิงระบบ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ครอบคลุมคุณภาพผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ รายงานผล และทบทวนแผนงาน โครงการ ที่ไม่บรรลุเป้าหมายคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

4.2 ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 13 ได้รูปแบบที่เรียกว่า Internal Quality Assurance (IQA Model) โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่

- 1) หลักการและเหตุผล
- 2) วัตถุประสงค์
- 3) สารสำคัญ ของรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วย 3 รูปแบบย่อยตามระบบการประกันคุณภาพภายใน ได้แก่
 - 3.1) การประเมินคุณภาพการศึกษา เรียกว่า IQA:A
 - 3.2) การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เรียกว่า IQA:I
 - 3.3) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เรียกว่า IQA:D
- 4) การนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ
- 5) เงื่อนไขความสำเร็จ

ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบย่อยให้สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพภายใน ดังกล่าวแล้ว จึงได้ประเมินความ เหมาะสมของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 13

รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม ของรูปแบบ
1. หลักการและเหตุผล	4.71	0.48	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	4.86	0.38	มากที่สุด
3. สาระสำคัญ	4.92	0.09	มากที่สุด
4. การนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ	5.00	0.00	มากที่สุด
5. เงื่อนไขความสำเร็จ	4.91	0.16	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.88	0.17	มากที่สุด

4.3 ผลการตรวจสอบความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 13 หลังจากได้ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ ผู้วิจัยได้นำรูปแบบไปตรวจสอบความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบจากโรงเรียนเป้าหมายในเขตตรวจราชการที่ 13 ซึ่งมี 17 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาละ 3 โรงเรียน ได้โรงเรียนในกลุ่มเป้าหมาย 51 โรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามโรงเรียนละ 2 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รวมกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบตรวจสอบ 102 คน ได้ผลการตรวจสอบรูปแบบ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 13

รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13	ความเป็นประโยชน์			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการและเหตุผล	4.72	0.50	มากที่สุด	4.66	0.52	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	4.79	0.47	มากที่สุด	4.70	0.52	มากที่สุด
3. สาระสำคัญ	4.81	0.12	มากที่สุด	4.75	0.12	มากที่สุด
4. การนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ	4.87	0.17	มากที่สุด	4.68	0.22	มากที่สุด
5. เงื่อนไขความสำเร็จ	4.84	0.17	มากที่สุด	4.74	0.21	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.81	0.17	มากที่สุด	4.70	0.18	มากที่สุด

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 ของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาได้มีการประเมินคุณภาพการศึกษา การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่มีลำดับ ขั้นตอน วิธีการที่ชัดเจน ดำเนินการต่อเนื่อง รวมถึงสถานศึกษาได้นำกระบวนการวางแผนองค์การ (Planning) เพื่อกำหนดวิธีการและคาดหมายผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การจัดองค์การ (Organizing) ใช้สำหรับกำหนดโครงสร้าง ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษา การนำ (Leading) โดยผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ สามารถจูงใจให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงาน การประกันคุณภาพภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการควบคุม (Controlling) สำหรับติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ นัยนา ต้นเจริญ (2563) ที่กล่าวว่า ในโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ผู้บริหารต้องมีความเป็นผู้นำ กำหนดทิศทาง ปฏิบัติงาน ชี้นำ สื่อสารกับบุคลากร กระตุ้นให้มีผลการปฏิบัติงาน มีวิสัยทัศน์ มีนวัตกรรมขับเคลื่อนการบริหารงานอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ สำนักงานทดสอบทางการศึกษา (2560) กล่าวว่า การดำเนินการประเมินคุณภาพภายใน เป็นกระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ โดยเริ่มจากการวางแผนการปฏิบัติงานซึ่งจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของการประเมินให้ชัดเจน และจากการศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของ รามณรงค์ โสมแสน, สำเริง บุญเรืองรัตน์, จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์, และสงวนพงศ์ ขวณชม (2564) พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ได้แก่ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน การทำงานเป็นทีม การจูงใจให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

5.2 ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 หรือ IQA Model โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 1) หลักการ และเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) สารสำคัญของรูปแบบ ได้แก่ การประเมินคุณภาพการศึกษา (IQA:A) การติดตาม ตรวจสอบ คุณภาพการศึกษา (IQA:I) และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (IQA:D) 4) การนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยมีความเหมาะสมของรูปแบบในภาพรวม ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.88) สามารถนำไปปฏิบัติและใช้ได้จริง ตลอดจนเป็นแนวทาง ขั้นตอน วิธีการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จากแนวปฏิบัติพื้นฐาน ซึ่งรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ได้นำทฤษฎีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในองค์กรสมัยใหม่ การพัฒนา สถานศึกษาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (จาตุรงค์ สุขแก้ว, สงวนพงศ์ ขวณชม, สมบูรณ์ ดันยะ, และจำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์, 2564) รวมถึงวิธีปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามาใช้ในการบริหารการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ทั้งด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมมากที่สุดทั้งในภาพรวมและทุกองค์ประกอบ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ เป็นอย่างดี มีระดับความเหมาะสมสูงที่สุด ($\bar{X}$ = 5.00) ซึ่งสอดคล้องกับ ระพีพร เอียงอุบล (2560) ได้กล่าวว่ารูปแบบการ บริหารการประกันคุณภาพภายในที่ดี ต้องมีการวางแผนองค์การ การจัดองค์การ การนำและการควบคุม เพื่อช่วยให้รูปแบบ ที่นำไปใช้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งตรงกับหลักการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ สมโภชน์ นพคุณ (2556) ระบุว่า สถานศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องมีรูปแบบกระบวนการบริหารจัดการศึกษาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศที่มีลักษณะเป็นระบบ ประกอบด้วย การวางแผน ดำเนินการ การควบคุม การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงาน

5.3 ผลการตรวจสอบความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 13 พบว่า ความเป็น ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.81) และความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.70) ซึ่งเกิดจากรูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกัน ซึ่งการนำรูปแบบไปใช้ให้เกิด ประโยชน์มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาและบุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการทั้งการประเมินคุณภาพการศึกษา การติดตามตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนต้องใช้กระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การนำองค์การและ การควบคุมองค์การอย่างต่อเนื่องจริงจัง รวมถึงใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีในการบริหารการประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ที่ได้กล่าวว่าการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เข้มแข็งจะเน้นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม กระจายอำนาจในสถานศึกษา มีการตั้งทีมงานคุณภาพ บูรณาการระบบประกันคุณภาพภายในเข้ากับระบบ โครงสร้าง งานของสถานศึกษา รวมถึงการนำวงจรคุณภาพมาใช้ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน มีผลงานหลากหลาย ผู้เรียนมีคุณภาพ ผู้ปกครองและชุมชนให้การยอมรับ สอดคล้องกับ วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2555) ได้กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา เป็นหน้าที่ของบุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ ให้ทุกฝ่ายร่วมกำหนดนโยบาย วางแผน กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน รวมถึง ดนุภ โพธิ์งาม (2560) กล่าวว่า สถานศึกษาที่มีการบริหารการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพควรมีเอกสาร คู่มือการประกันคุณภาพภายในเป็นแนวทางแก่บุคลากร ตลอดจนการให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรนำรูปแบบสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังต่อเนื่อง โดยมีการวางแผน การดำเนินการ การกำกับติดตามการใช้งานและปรับปรุงพัฒนาวิธีการดำเนินงาน จะส่งผลถึงประสิทธิภาพการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

6.1.2 หน่วยงานด้านนโยบายการจัดการศึกษา สามารถนำรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 13 ไปใช้เพื่อกำหนดนโยบายหรือปรับปรุง กระบวนการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น

6.1.3 นักวิจัยและนักการศึกษา สามารถนำเนื้อหาสาระและความรู้ จากรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 ที่พัฒนาขึ้น ไปใช้เพื่อการศึกษา วิจัยเกี่ยวกับการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อไป

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรวิจัยให้ครอบคลุมพื้นที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

6.2.2 ควรมีการเปรียบเทียบผลการตรวจสอบความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบ ในกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในขนาดสถานศึกษาที่ต่างกัน

6.2.3 ควรมีการทดลองใช้รูปแบบในกลุ่มตัวอย่างที่ขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน

6.2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- จาตุรงค์ สุขแก้ว, สงวนพงศ์ ขวณชม, สมบูรณ์ ตันยะ, และจำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์. (2564). รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้. *สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์*, 8(1), 191-201.
- ดนุภ โพธิ์งาม. (2560). *สภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

- นัยนา ตันเจริญ. (2563). ศึกษากรณี : Case Study เรื่อง การยกระดับคุณภาพระบบประกันคุณภาพการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1. นครราชสีมา: ม.ป.ท.
- ระพีพร เอียงอุบล. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในของศูนย์ฝึกอบรม สำนักงานตำรวจ
แห่งชาติ (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพฯ.
- ราเมศน์ โสมแสน, สำเริง บุญเรืองรัตน์, จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์, และสงวนพงศ์ ชวนชม. (2564). ตัวแปรที่ส่งผลต่อการ
ประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์, 8(1), 115-124.
- วีระยุทธ ชาทะกาญจน์. (2555). เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ. กรุงเทพฯ: วิ.พรินท์ (1991).
- สมโภชน์ นพคุณ. (2556). เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรพัฒนานักบริหารการศึกษาระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ
(นศส.ศธ.) วิชาการบริหารการศึกษาลู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากร
ทางการศึกษา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. (2562). รายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. นครราชสีมา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2558). รายงานการสังเคราะห์ผลการประเมิน
คุณภาพภายนอกรอบสาม พ.ศ. 2554-2558 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา, สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). รายงานวิจัยเรื่องการขับเคลื่อนนโยบาย
การประกันคุณภาพการศึกษาลู่เขตพื้นที่การศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.